ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު

މާލެ

ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ފައިލްއާ ނަންބަރު: 2008/SC-A/10
- ދައުވާކުރާ ފަރާތް: އާމިނަތު ޒުލްފާ މ. މުލަކުގެ / މާލެ
- ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތް: މ. މުލަކުގެ (މއ. އުދުރުގެ) އަބްދުލްޖަބާރު އަބްދުއްރަޙްމާނު، މއ. ނޫރީބާ އަބްދުލްމުޙްސިން އަބްދުއްރަޙްމާނު، އިބްރާހީމް ޝަރީފް، މ. މުލަކުގެ މުޙައްމަދު ޢަލީ، ޙުސައިން ޢަލީ، ޢާއިޝާ އަބްދުއްރަޙްމާނު، ސާޖިދާ އަބްދުއްރަޙްމާނު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ތަރިކަ
- މައްސަލަ ޢައިނުކޮށް: ދަރީސްޓްރިކްޓްކޯޓްއިންގެ ޙުކުމްގެ ނަންބަރު 2008/41 (19 ޖުލައި 2008) ގެ އިލްތިމާސް ހުށަހަޅާ ފޯމުން
- ހުށަހެޅުން ތާރީޚް: 12 އޮކްޓޫބަރ 2008
- ނިމުނު ތާރީޚް: 18 އޮކްޓޫބަރު 2009
- މައްސަލަ ނިންމި ގަޑި: 14:50
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ދެއްތަވަ ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ސައީދު، ފަނޑިޔާރު މުއްސުތަފާ ޙުސައިން، ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޢަރީފް

<u>އިލްތިމާސް ކުރެވުނު ފައިލްއާ</u>

- ނަންބަރު: 2007/HC-A/236
- ނިންމި ކޯޓު: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 25 ނޮވެމްބަރު 2007
- ނިމުނު ތާރީޚް: 26 މޭ 2008

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ

މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2007/HC-A/236 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް، ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ގޮތުން ރަގަޅުނޫންކަމަށް ބުނެ އެޤަޟިއްޔާ އަލުން ބަލައިދިނުމަށް އެދިގެން މ. މުލަކުގެ އާމިނަތު ޝުކުރާގެ ފަރާތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އިލްތިމާސްކޮށްފައިވާކަމަށް 7 ޑިސެމްބަރު 2008 ގައި އަރުވާފައިވާ ފޮނުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 282 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

މިމައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހާޒިރުވުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކާއި، ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދުތަކަށް ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ބެލިބެލުމުން މިމައްސަލަ ބެލި ފަސޭހަކުރުމަށް ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވިފައިވެއެވެ.

❖ ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާތައް

1. ފުރަތަމަ ކަމަކީ މ. މުލަކުގެ އަބްދުއްރައްޒާޤު އަޙްމަދު ނިޔާވެފައިވާކަމާއި އަބްދުއްރައްޒާޤު އަޙްމަދު ނިޔާވިއިރު އެމަރުޙޫމުގެ ތިބި ވާރިސުންނަކީ 5 ފިރިހެން ދަރި މ. މުލަކުގެ (މއ. އެދުރުގެ) އަބްދުލް ހާދީ އަބްދުއްރައްޒާޤު އާއި މއ. ނޫރީބާގާ އަބްދުލްލާ މުޙައްމަދުން އަބްދުއްރައްޒާޤު އާ އިބްރާހީމް ޝަރީފު އާއި މ. މުލަކުގެ މުޙައްމަދު އަރީފާއި ޙުސައިން އަރީފު އާއި 3 އަންހެން ދަރި މ. މުލަކުގެ އާމިނާ އަބްދުއްރައްޒާޤު އާއި އާމިނަތު ޝުކުރާ އާއި ބާމިޔާ އަބްދުއްރައްޒާޤު އާއި 8 (އަށެއް) ވާރިސުން ކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

2. ދެވަނަ ކަމަކީ އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުއްރަޙްމާނު އަޙްމަދުގެ ތަރިކަ މުދަލުން މަރުޙޫމް ޢަބްދުއްރަޙްމާނު އަޙްމަދުގެ ހުރިހާ ވާރިސުންނަށް ބެހުންވާގޮތް އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

3. ތިންވަނަ ކަމަކީ ތަރިކައިން މަރުޙޫމާ ޝަރުޢީ ސަބަބެއް ނެތްނަމަ ތަރިކަ މުދަލުން ބެހުންވާ ކޮންމެ ވާރިސަކަށްވެސް ތަރިކަމުދަލުން ލިބެންޖެހޭކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

4. ހަތަރުވަނަ ކަމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ " ނުއްދާލާ މުދަލު ތަރިކައިން ލިބިގެން ބަންޑާރަގޮތީގެ ބިމުން ލިބުމާބެހޭ ޤަވާއިދު" ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި "ބަންޑާރަ ގޯއްޗެއް ދޫކުރެވިފައިވާ މީހަކު މަރުވެގެން އެގޯތީގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ނުއްދާލާ މުދަލު ތަރިކައިގެ އުސޫލުން ބައިކުރާއިރު އޭގެތެރެއިން ބަންޑާރަ ގޯއްޗެއް ނުވަތަ ގޯއްޗަކުން ބައެއް ލިބިފައިވާ މީހަކަށް ޖެހޭބައި 600 އަކަފޫޓަށްވުރެ ކުޑަވެއްޖެނަމަ ބައިކުރާވާ ގޯތީގެ ބިމުކަން އެމީހަކަށް ނުލިބޭނެ" ކަމަށް އޮންނައިރު "މީހެއްގެ ނަމުގައި ގޯއްޗެއް ނުވަތަ ގޯއްޗެއްގެ ބައެއް އޮތްކަމަށް ބެލެވޭނީ އެގޯއްޗެއްގެ ނުވަތަ އެބައެއްގެ ބޮޑުމިނުގައި 600 އަކަފޫޓު ހަމަވާނަމައެވެ" މިޤަވާއިދުގެ 11 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮތުމާއި އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުއްރަޙްމާނު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުންގެ ތެރޭގައި 600 އަކަފޫޓު ހަމަވާ ބިމެއް ލިބިފައިވާ ވާރިސަކު ނެތްކަން އެނގެން އޮންނަ ކަމެވެ.

5. ފަސްވަނަ ކަމަކީ މިހާރު މަރުޙޫމަށްފަހު އުމުރާވެދު ދަރިންނެއް ނުވަތަ ވަސިއްޔަތެއް ފަދަ ކަމެއް އޮވެގެން ދައްވާކުރާ މިހާރު ހުރެއްޖެނަމަ، އުމުރާ މަރުވާ ދުވަހުން ފެށިގެން 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށާއި، މިމުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަނާޅައިފިނަމަ އުމުރާއެގެ މައްޗަށް ދަރަންޖެއް ނުވަތަ ވަސިއްޔަތެއް ނުވަތަ އެހެންފަސް އެފަދަ ކަމެއްގެ ދައްވާއެއް ކުރާމިހާރު ނުބައިކަމަށް ބަލާނެކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 25/75 (ތަރިކާބެހޭ ދައްވާގެ ޤާނޫނު) ގައި ބުނެފައިވާތީ،

މީހަކު މަރުވުމަށްފަހު އެމީހަކާމެދު ދަރަންޖެއް ނުވަތަ ވަސިއްޔަތެއް ނުވަތަ އެހެންވެސް ކަމެއް އޮވެގެން ދައުވާކުރާ މީހަކު ހުށައެޅުނަމަ، އެމީހަކު މަރުވާދުވަހުން ފެށިގެން 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެމައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭނެކަމާއި މިމުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ ދައުވާއެއް ކުރުމުގައި އެމީހެއްގެ ވާރިސުންނަށް އިސްތިސްނާ ކޮށްފައިނުވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

6. ހަވަނަ ކަމަކީ މ. މުލަކުގެ އެވް ހިޔާ ބަންޑާރަގޮޅިގެއިވާ އިމާރާތްތެރިކާއި ނުއުފާ ދުރަލަޔާ މ. މުލަކުގެ އަލްމަރުހޫމް ޢަބްދުއްރައްޒާޤު އަބޫބަކުރުގެ ތަރިކައާއިމެދު މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1715/MC/2005 ޤަޟިއްޔާއާއި ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2007/HC-A/236 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅި ކަނޑައެޅުން، ނަޤުޟުކުރާވަރުގެ ސަބަބު ހުއްޖަތެއް، ދަލީލެއް މަދަނީ ކޯޓާއި ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައި ނެތްކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ އިސްވެ ބަޔާން ކުރެވުނު ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބުތަކާ އެކު ހުކުމްކުރައްވައި މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1715/MC/2005 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމަށް ތާއީދުކުރައްވައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2007/HC-A/236 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަކީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނާއި އެއްގޮތަށް ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމެއްކަމަށް މިމައްސަލަ ބެލި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤުވެވުނު ހިނދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2007/HC-A/236 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމަށް ތާއީދުކޮށް މި މައްސަލަ ނިންމީމެވެ.